

Sensorveiledning LIT4300, Høst 2018

Generisk sensorveiledning

LIT4300 er et fordypningsstudium i litteraturteori der man studerer én eller flere litteraturteoretiske tradisjoner eller problemstillinger. Temaene varierer fra semester til semester. Kandidater som har fullført emnet skal, i følge emnesiden, ha tilegnet seg «innsikt i sentrale teoretiske perspektiver og begreper» og ha «utviklet evnen til å diskutere både teoretiske problemstillinger i og for seg og deres implikasjoner for praktisk litterær analyse», jf. <https://www.uio.no/studier/emner/hf/ilos/LIT4300A/>

A-varianten av studiet gir en uttelling på 10 studiepoeng. Eksamensformen er en semesteroppgave. Tema for semesteroppgaven bestemmes av studenten i samarbeid med faglærer. Kandidatene kan også velge å ta emnet i en tjuepoeng-versjon med kode LIT4300B, et større pensum og krav om en lengre semesteroppgave. LIT4300A-kandidatene skal skrive ca. 9 sider, mens LIT4300B krever ca 18 sider. Avvik i omfang på mer enn +/- 10 prosent kan føre til trekk i karakteren. Oppgaven må inneholde kildehenvisninger og bibliografi.

Spesifikk sensorveiledning LIT4300, høsten 2018

Beskrivelse av seminarets gang

Høsten 2018 har emnet for LIT4300 vært «Kritikk og postkritikk», og grunnboken har vært Rita Felskis omdiskuterte *The Limits of Critique* (2015), som kritiserer den symptomale lesemåten litteraturvitenskapelige klisjeer, og argumenterer for en dreining fra *critique* i retning av *postcritique*, postkritikk. Fullstendig pensum finnes på emnesidene:

<https://www.uio.no/studier/emner/hf/ilos/LIT4300A/h18/pensumliste/index.html>

Undervisningen har gått to timer i uken over ti uker. Vi begynte med å diskutere tre av tekstene Felskis *The Limits of Critique* bygger på og stadig refererer til: Bruno Latours «Why Has Critique Run out of Steam? From Matters of Fact to Matters of Concern» (2004), Eve Kosofsky Sedgwicks «Paranoid Reading and Reparative Reading, or, You're So Paranoid, You Probably Think This Essay Is About You» (2003), og, mindre detaljert, Best & Marcus' «Surface Reading: An Introduction» (2009). Særlig Latour og Sedgwicks tekster ble etablert

som et fundament for den videre samtalen. Dels fordi de begge to – uavhengig av hverandre, men omtrent samtidig – fremfører en overlappende kritikk av den poststrukturalistiske tradisjonens mistenksomme affekt (*paranoia* hos Sedgwick). Og dels fordi Latour og Sedgwick kommer fra to ulike fagfelt, med tilsynelatende ulike agendaer. Latour er økologisk orientert vitenskapssosiolog, mens Sedgwick arbeidet innen *gender studies* og *queer studies*, og var skolert innen psykoanalyse. Gjennom å bruke tid på disse tekstene, la jeg vekt på at den postkritiske vendingen slett ikke er *apolitisk* og estetiserende, slik den noen ganger blir beskyldt for å være, men snarere handler om et ønske om å lage nye strategier i et endret politisk (og retorisk) landskap, for å parafrasere Latour.

Hoveddelen av semesteret har blitt brukt til å gå igjennom Felskis *The Limits of Critique*, del for del. Vi har diskutert den hermeneutiske tradisjonen i forlengelsen av Ricoeurs inndeling av den i to skoler: «hermeneutics as the restoration of meaning» og «interpretation as exercise of suspicion» (Ricoeur 1970: 28, 32), der «mistankens hermeneutikk» knyttes til humanioras idoler Freud, Marx og Nietzsche, og den symptomale lesemåten. I undervisningen har jeg understreket at Felski primært utfører en kritikk av en viss retorisk praksis med forkjærlighet for et sett metaforer som nå har stivnet til maner eller klisjé, og at hun er opptatt av hvordan holdninger/affekter (mistanke) og metaforbruk («digging down and standing back») påvirker måtene vi forholder oss til tekstene vi undersøker på, og hva vi forventer å finne i dem. Jeg har understreket at Felski ikke vil avfeie poststrukturalistisk teori som sådan, og henledet oppmerksomheten på alle de stedene der hun fremhever de positive og utfordrende sidene ved for eksempel feministisk og postkolonial litteraturvitenskap.

Som representant for tradisjonen Felski kritiserer, har vi brukt tid på å diskutere en av dekonstruksjonens klassikere, Shoshana Felmans «Turning the Screw of Interpretation» (1977), som Felski også bruker noen sider på i *Limits*. Her delte jeg inn studentene i to grupper og ba den ene presentere teksten Felman analyserer, Henry James' kortroman *The Turn of the Screw* (1898), mens den andre skulle presentere Felmans lesning av den, og dessuten ta stilling til hvordan Felski bruker Felmans lesning i *Limits*. Det ble interessant, selv om jeg fikk inntrykk av at vi gjerne kunne brukt mange flere timer på dette prosjektet.

Etter dette konsentrerte jeg undervisningen om de konstruktive sidene ved *Limits* og ved det postkritiske prosjektet generelt. Selv om bare LIT4300B-kandidatene har hatt Felskis *Uses of Literature* (2008) på pensum, har jeg anbefalt så mange som mulig å lese den, og har brukt dens inndeling i kapitler basert på ikke-mistenksomme affekter og tilnærminger til litteraturen

(gjenkjennelse, fortryllelse, kunnskap, sjokk) som eksempel på hva Felski ønsker seg mer av i litteraturvitenskapen. Vi har diskutert ambivalensen hennes til begreper som «surface reading» og «reparative reading» for å forstå hvilke utfordringer som er forbundet med det postkritiske prosjektet, og vi har brukt en del energi på å diskutere hvilken rolle Latours Actor-Network-Theory (ANT) spiller metodisk i Felskis prosjekt, ikke minst i form av en reforhandling av forholdet mellom tekst og kontekst.

Vi har diskutert betydningen av *mood*, sinnsstemning, som forutsetning og tilgang for møtet mellom leseren og teksten, og hvordan dette påvirker litteraturviterens arbeid. Og vi har diskutert hvilken rolle tilknytning (attachment) spiller for oss som lesere av litteratur privat, som litteraturvitere, og som forutsetning for de sosiale nettverkene som avgjør hvilken status litterære tekster tildeles. Vi har lest Zadie Smiths 2012-essay «Some Notes On Attunement», en tekst Felski stadig refererer til, som eksempel på en forsøksvis empirisk kartlegging av hvordan tilknytning oppstår – eller ikke oppstår, og Marielle Macés "Ways of Reading, Modes of Being" (2013), som utforsker muligheter ved affektiv lesning. Samtidig ga jeg studentene i oppdrag å loggføre sine egne reaksjoner under lesningen av en nyere, ikke-kanonisert kortroman av en kanonisert, men omdiskutert forfatter: Philip Roths *Nemesis* (2010).

Den siste delen av seminaret brukte vi til å diskutere mulige problemstillinger, og til å kommentere noen av tekstene fra Felski og Ankers *Critique and Postcritique* (2017). Her la jeg særlig vekt på innledningen, som formulerer det postkritiske prosjektet på nytt, og på Elisabeth Ankers kritikk av allegoriserende lesning, der hun bruker Coetzees *The Childhood of Jesus* som eksempel. Det aller siste seminaret ble brukt til å snakke om Jennifer Fleissners «Romancing the Real: Bruno Latour, Ian McEwan, and Postcritical Monism», med vekt på forholdet mellom critique-tradisjonen og det kantianske skillet mellom tingen i seg selv og tingen slik den fremtrer for oss, og postkritikk-bevegelsen som et forsøk på å avvikle det romantiske ved den hermeneutiske mistanken til fordel for en ny form for realisme, som igjen blir knyttet til Latours forsøk på å erstatte et begrep om «matters of fact» med et begrep om «matters of concern», og på å finne et språk som tillater oss å lukke «avgrunnen» mellom naturvitenskap og humaniora uten å velge vekk det ene eller det andre. Felskis fenomenologiske tilnærming til estetiske uttrykk, tydeligst formulert i *Uses of Literature*, ble plassert og diskutert i forlengelsen av disse problemstillingene.

Vurdering av besvarelsene

Oppgaven kan løses på mange måter. Siden studentene formulerer problemstillingen selv, er det viktig at den er tydelig formulert og relevant i forhold til pensumtekstene. Det bør fremgå av besvarelsen at kandidaten kan gjøre rede for sentrale trekk ved den postkritiske kritikken av critique-tradisjonen, og resonnementene bør være nyanserte og gode. Begrepet «critique» bør defineres på en slik måte at det ikke automatisk sees som synonymt med det mer allmenne kritikkbegrepet, men plasseres i en akademisk sammenheng. Evnen til å trekke forbindelseslinjer mellom de ulike tekstene på pensum, og til å gå i dialog med postkritikken på konstruktive måter, bør belønnes.

En god oppgave (karakter C) er en der kandidaten viser at hen har forstått pensum og evner å trekke forbindelseslinjer mellom ulike pensumtekster. Kandidaten bør også beherske konvensjoner for referanser, sitater og litteraturliste, og dessuten kunne disponere stoffet hensiktsmessig.

Hvis kandidaten dessuten klarer å bruke fagstoffet og pensumlitteraturen til å tenke igjennom sentrale faglige problemstillinger, bør en B vurderes. For at det skal være aktuelt å gi karakteren B bør besvarelsen dokumentere *både* presisjon på setnings- og avsnittsnivå *og* en overordnet konsekvens hva angår utvalg av stoff og gangen i resonnementet. En C vil typisk kunne ha *enten* presis begrepsbruk og interessante avsnitt *eller* en klar og konsekvent gang i resonnementet. En B vil gjerne forsøke å komme til bunns i en problemstilling gjennom en inngående drøfting av én eller flere tekster der en C vil nøye seg med en noe mer overflatisk behandling av et større antall teoretiske tekster.

Karakteren A forbeholdes besvarelses som virkelig utmerker seg som fremragende og grundige, og der det er svært lite å sette fingeren på.

Det avgjørende er at pensumtekstene brukes til å tenke gjennom sentrale utfordringer knyttet til vitenskapelig/akademisk arbeid med litterære tekster, og at resonnementene er overbevisende fremført.

Besvarelsene bedømmes for øvrig i lys av UHRs karakterbeskrivelser:

A – fremragende. Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.

B – meget god. Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.

C – god. Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.

D – nokså god. En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.

E – tilstrekkelig. Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.

F – ikke bestått. Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Marius Emanuelsen, 18/12-2018